

De gemeenteraad van de gemeente Zwolle
Afdeling Ruimte en Economie
t.a.v. het programmateam aanvulling Omgevingsvisie
Postbus 1007
8000 GA Zwolle
Ingestuurd via: omgevingsvisie@zwolle.nl

Postadres
Postbus 240
8000 AE Zwolle

Hoofdkantoor
Dokter Stolteweg 2
8025 AV Zwolle

Vestiging
Zwolle

Datum: 06 december 2025

Betreft: **Zienswijze op Ontwerp Omgevingsvisie gemeente Zwolle**

Geachte, heer / mevrouw

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van de Ontwerp Omgevingsvisie die u op 14 oktober ter inzage heeft gelegd. Als LTO Noord afdeling West Overijssel behartigen wij de belangen van onze agrarische leden. Onze agrarische leden produceren duurzaam en gezond voedsel en leveren een belangrijke bijdrage aan het landschap en de voedselzekerheid van ons land. De Ontwerp Omgevingsvisie raakt een aantal thema's die voor onze leden van invloed zijn op de mogelijkheid om op een toekomstbestendige manier hun bedrijf te kunnen exploiteren. Daarom willen wij graag gebruik maken van de mogelijkheid om onze zienswijze op een aantal thema's met u te delen.

Zuinig op spaarzame ruimte

Binnen de gemeente Zwolle hebben de agrarische bedrijven voornamelijk een grondgebonden karakter. Er is een maatschappelijke en politieke ontwikkeling gaande die een verdere versteviging van het grondgebonden karakter van de agrarische sector nastreeft. Tegelijkertijd is er een ontwikkeling gaande waarbij er steeds meer behoefte is aan ruimte voor stedelijke ontwikkeling, duurzame energie enzovoort. Dit zijn ontwikkelingen die met elkaar schuren. We willen daarom extra benadrukken om zeer terughoudend te zijn met claims op ruimte in het landelijk gebied. Het stemt ons positief dat de gemeente Zwolle veel aandacht heeft voor binnenstedelijke plannen voor woningbouw. Deze ontwikkelrichting onderschrijven we van harte. Tegelijkertijd willen we een oproep doen: kijk bij huidige en toekomstige plannen kritisch hoe met creatieve oplossingen de claim op ruimte verder gereduceerd kan worden. Denk hierbij aan het combineren van functies en compactere invulling van plannen. Het landelijk gebied met al haar waarden en kwaliteiten kun je immers maar eenmaal opgeven.

Groenblauwe elementen

Als agrarische ondernemers weten we als geen ander wat de waarde is van groen en water in de omgeving. We wonen er tussen. We werken er mee. Maar daarmee kennen we ook de kwetsbaarheid en de beperkingen. Er leven bij ons de nodige zorgen als het gaat over de blauwe verbindingen. We snappen dat in een stedelijke gemeente zoals Zwolle veel aandacht is voor de waterveiligheid van het stedelijk gebied. Maar we maken ons zorgen over het risico op afwenteling van wateroverlast vanuit het stedelijk gebied naar het landelijk gebied. Het watersysteem in het landelijk gebied heeft ook haar beperkingen als het gaat over hoeveel water vanuit het stedelijk gebied ze kan opvangen.

Een ander punt waar wij ons zorgen over maken is de waterkwaliteit. We zien dat er veel aandacht is voor waterveiligheid. Maar we zien weinig aandacht voor het risico op vervuiling van oppervlaktewater in het stedelijk gebied wat vervolgens zich verplaatst naar andere plaatsen in het watersysteem. Door de hogere mate van "verstening" in het stedelijk gebied is er een groter risico dat vervuilende stoffen afspoelen naar het oppervlaktewater. Dit effect wordt nog verder versterkt door de ontwikkeling waarbij hemelwater steeds vaker bovengronds afgevoerd wordt i.p.v. het riool. We vragen om deze aspecten integraal onderdeel te laten zijn van plannen als het gaat over blauwe verbindingen.

Achter de boer en tuinder. Voor ons allemaal.

De ondergrond als spons

In de Ontwerp Omgevingsvisie gaat het in paragraaf 5.3.4 over de ondergrond als spons. Wij hebben deze paragraaf met grote verbazing gelezen. Wanneer je niet beter weet zou je denken dat de agrarische sector totaal nog niet bezig is met het werken aan antwoorden een veranderend klimaat. Het tegenovergesteld is juist waar en met deze paragraaf wordt de plank echt mis geslagen. Het doet in de verste verte geen recht aan de inspanningen die grondgebruikers al doen. We hebben de indruk dat er een behoorlijke kennisleemte is wat betreft kennis over de moderne landbouwpraktijk en de kennis over de verschillende landbouwbodems in de gemeente Zwolle. We willen graag met u in gesprek hierover zodat deze paragraaf beter aansluit bij de realiteit.

Geur

U geeft aan te zoeken naar de juiste balans tussen bedrijven met geurhinder en bescherming van geurgevoelige functies anderzijds. Deze beschrijving roept vragen op hoe beoordeeld wordt wat de juiste balans is. Wat de juiste balans is, is namelijk nogal op meerdere manieren te interpreteren. Net zoals wanneer geur hinderlijk is of hoort bij de omgeving. We willen benadrukken dat bij de toevoeging van functies aan het landelijk gebied voldoende aandacht moet zijn voor de gevestigde agrarische bedrijven. Doorgaans is de situatie dat een agrarische bedrijf al op een locatie gevestigd is en de nieuwe functies toegevoegd worden aan de omgeving van dit bedrijf. Het kan niet zo zijn dat een gevestigd bedrijf door deze toevoeging van functies op slot gezet wordt.

Duurzame energie

We onderschrijven de lijn van de gemeente Zwolle dat de opwek van energie doormiddel van zonnepanelen vooral op daken en "rest" locaties plaats moet vinden en niet grootschalig in het landelijk gebied. Daarnaast zijn we ook positief over de mogelijkheid van het plaatsen van erfmolens in het landelijk gebied. Dit draagt bij aan een betere mix van energiebronnen zodat netcongestie zoveel mogelijk voorkomen wordt. Wel willen we benadrukken dat beleid ten aanzien van windenergie en praktische haalbaarheid wel op elkaar aan moeten sluiten. Met andere woorden: een voldoende hoge as- en tiphoogte moet wel beleidsmatig gefaciliteerd worden voor een rendabele businesscase. Anders heeft de ruimte die u biedt geen nut.

Ten aanzien van vergistingsinstallaties zet u in op 1 grootschalige locatie. Wij zijn van mening dat u hiermee kansen laat liggen. Er liggen namelijk ook kansen voor mono-mestvergisting op boerderij locaties. Deze kleinschalige installaties kunnen een bijdrage leveren aan de energietransitie en het behalen van klimaatdoelen van de agrarische sector. Afhankelijk van de locatie en situatie zijn er verschillende eindproducten mogelijk. Hierbij valt te denken aan elektriciteit, biogas rechtstreeks geleverd aan bedrijven of zelf groen gas (al dan niet opgewaardeerd in een groen-gas-hub). We vragen u deze kansen te faciliteren.

Ten aanzien van de beoogde grootschalige opweklocatie van groen gas hebben wij gemengde gevoelens. Wij zien ook de kansen die groen gas kunnen bieden binnen de energietransitie. Deze lusten zijn ook zeer goed in beeld bij de gemeente Zwolle is ons beeld. Maar,... er zijn ook lasten. En een belangrijke is naar onze mening geheel buiten beeld. De invloed van een mega-vergister op de lokale mestmarkt is compleet geen aandacht voor. Terwijl deze enorme impact kan hebben en de kostprijs van de lokale agrarische sector fors kan opdrijven als hier niet goed over nagedacht wordt. We lichten een aantal zaken uit:

- Er is sprake van co-vergisting waarbij organische reststromen samen met mest vergist worden. Hiermee wordt de gas-productie-potentie fors vergroot. Uit de vergister komt een restproduct: digestaat. Dat is een mengsel van vergiste mest en organische reststromen. De Meststoffenwet beschouwd de vergiste mest nog steeds als dierlijke mest. Maar de organische reststroom wordt ook ineens als dierlijke mest beschouwd. De situatie is dus dat er meer dierlijke mest de vergister uit komt dan dat er in gaat aldus de Meststoffenwet. Doordat de plaatsingsruimte voor dierlijke mest binnen Nederland onder invloed van o.a. wetgeving de laatste jaren enkel kleiner geworden is, zitten we niet te wachten op installaties die meer dierlijke mest "creëren".

- Er worden voorwaarden gesteld voor het gebruik van mest uit de regio. Echter, “regio” is een relatief ruim begrip. Want met 1 uur transporttijd kun je al heel veel mest naar Zwolle toe halen. En al die mest is na het vergistingsproces bij de uitgang nog steeds: dierlijke mest. En al die mest moet ergens zijn plaats weer vinden tegen een zo laag mogelijke prijs. En transport kost geld. Er ontstaat dus een serieuze nieuwe speler op de lokale mestmarkt die de prijzen gaat opdrijven.
- Naar onze mening moet een van de uitgangspunten zijn dat het restproduct van de vergister geen digestaat / dierlijke mest is. En dit is ook mogelijk. Het is namelijk mogelijk om vanuit dierlijke mest kunstmestvervangers te maken (Renure). De combinatie met een vergister maakt dat de productie van Renure beter haalbaar is. Door het vergistingsproces wordt de beschikbaarheid van nutriënten verbeterd en de restwarmte kan benut worden bij het productieproces van Renure. Het product Renure kan een belangrijk deel van het kunstmestverbruik vervangen. Het lijkt ons dan ook niet meer dan logisch dat een gemeente als Zwolle, die duurzaamheid hoog in het vaandel heeft, Renure integraal onderdeel laat zijn van haar beoogde groengasinstallatie.

Een grootschalige groengasinstallatie brengt meer met zich mee dan enkel de voordelen van groen gas. Zonder een goed doordachte aanpak van wat te doen met de digestaat gaat de grootschalige groengasinstallatie in Zwolle een desastreuze onbalans op de mestmarkt veroorzaken in de echt regio Zwolle. We roepen de gemeente Zwolle op om het niet zover te laten komen.

Compenseren bebouwing

In paragraaf 6.9 wordt gesproken over dat het per saldo toevoegen van nieuwe agrarische bebouwing enkel mogelijk is als daar een compensatie tegenover staat. Wij maken ons hier zorgen om. Wij snappen dat bij nieuwe agrarische bebouwing aandacht moet zijn voor de inpassing in het landschap. Echter een te strikte benadering van, “bij per saldo toevoegen moet gecompenseerd worden”, werkt verstikkend. De agrarische sector staat voor grote maatschappelijke opgaven waaronder de gevolgen van de AMvB Dierwaardige veehouderij. Bij gelijkblijvende dieren aantallen is een fors grotere oppervlakte stalruimte vereist. Hierdoor is er dus vrijwel altijd sprake van een toename van het bebouwde oppervlakte. En dus zal er altijd gecompenseerd moeten worden. Wij vragen u daarom om een soepelere formulering te kiezen die beter past in de achterliggende gedachte: “het moet passen binnen het landschap”. En dan is het minder van belang als de oppervlakte nou wel of niet toeneemt.

Mobiliteit

In uw visie missen wij een tweetal elementen als het gaat over mobiliteit in het landelijk gebied. Allereerst zien we dat er wel veel aandacht is voor de bereikbaarheid van bedrijven in het industrieel gebied. Maar we roepen u op om ook de bereikbaarheid van de bedrijven in het landelijk gebied niet te vergeten. Dezelfde vrachtwagen die een vracht bij een bedrijf op het industrieterrein aflevert, bezorgt de volgende vracht op een agrarisch bedrijf. Neem daarom de bereikbaarheid van het landelijk gebied mee.

Een ander aspect is de combinatie van verkeer in het landelijk gebied met de recreërende stedelijke inwoners. Er is veel aandacht voor het buitengebied als uitloopgebied. En het is mooi dat inwoners kunnen genieten van het landelijk gebied. Tegelijkertijd vraagt dit wel extra aandacht met het oog op veiligheid. We doen daarom ook de oproep om waar mogelijk de kwetsbare recreërende weggebruikers en de “functionele” weggebruikers zoveel mogelijk fysiek te scheiden. Dit is niet van de een op de andere dag geregeld. Maar aandacht voor uitloopgebied in het landelijk gebied is integraal onderdeel van stedelijke ontwikkeling en geen sluitpost achteraf.

Algehele visie op landbouw

In de Ontwerp Omgevingsvisie komt op meerdere plaatsen een visie op landbouw naar voren. Daarin komt vooral een gewenst beeld naar voren van landbouwbedrijven die gericht zijn op korte ketens, biologisch, stadslandbouw, natuur inclusief, multifunctionele landbouw, enz. We willen in deze zienswijze een oproep doen om wel de realiteit onder ogen te blijven zien. In de gemeente Zwolle is er een grote diversiteit aan agrarische bedrijven. Van bedrijven die duurzaam en veilige voedsel produceren doormiddel van hoge productiviteit en efficiëntie tot aan bedrijven gericht op korte ketens, multifunctionele landbouw en beheer van natuur en landschap. En juist deze diversiteit maakt dat de agrarische sector een waardevolle bijdrage

levert aan de zekerheid van het beschikbaar hebben van veilig en gezond voedsel maar ook aan een divers landschap. Een te eenzijdige focus zorgt voor onbalans en verzwakt het agrarische ondernemersklimaat. Een eenzijdige focus op bijvoorbeeld korte ketens maakt dat de exclusiviteit die deze groep bedrijven nodig heeft verloren gaat. Net zoals er een grote diversiteit is aan Zwolse inwoners / consumenten, is er ook een grote diversiteit aan agrarische ondernemers die het product of dienst levert die past bij hun doelgroep. We roepen u daarom ook op: koester de diversiteit aan agrarische ondernemers die de gemeente Zwolle rijk is!

In deze zienswijze hebben wij een aantal punten benoemd waarbij we soms ook zeer kritisch zijn. Zie dit als een uitgestoken hand om samen te werken aan een krachtige diverse agrarische sector in de gemeente Zwolle. We gaan graag het gesprek met u aan

Met vriendelijke groet,

5.1.2e

Secretaris LTO Noord afdeling West Overijssel

5.1.2e

@ltonoord.nl

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 2, 4